

ПРОБЛЕМИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Останніми роками університети різних країн світу звернули увагу на можливості використання комп'ютерних телекомунікаційних технологій для цілей навчання на відстані і широко впроваджують дистанційне навчання. Це пов'язано зі збільшенням потреб населення в освітніх послугах бо територіальна віддаленість освітніх центрів від місць проживання і роботи багатьох людей ускладнює отримання ними нових знань.

Для сучасних навчальних закладів України характерним є пошук нових педагогічних технологій, оновлення змісту освіти, орієнтація на впровадження інновацій, тому дистанційне навчання в нашій країні набуває все більш широкого розповсюдження. Нині в мережі Інтернет можна побачити у вільному доступі досить велику кількість дистанційних курсів, проте більшість з них все-таки призначені для самоосвіти. Успішність і якість дистанційного навчання великою мірою залежать від ефективності організації і методичної якості навчальних матеріалів, а також керівництва педагогів, що беруть участь в цьому процесі.

Особливе місце в процесі дистанційного навчання відводиться контролю знань і навичок, отриманих в ході вивчення дистанційного курсу. Якщо брати до уваги те, що дистанційне навчання передбачає незалежність навчального процесу від просторового і часового розташування його учнів, застосовуються нові форми і методи контролю знань або ті, які є на даний момент. Використання деяких традиційних методів електронного навчання і контролю – прямого тестування, бальної системи і т. д. в системі дистанційного навчання не завжди виявляється ефективним [3]. Електронна система контролю знань повинна програмними засобами відтворювати види діяльності учнів, що дозволить бачити пропуски в знаннях та скорегувати належним чином їх

навчальну діяльність. Але, як показує практика, система контролю насправді є лише співвідношенням досягнутих результатів до запланованих цілей навчання. Якщо розглядати основні види і засоби контролю знань в умовах дистанційного навчання, то слід звернути увагу на поточний контроль, який несе у собі функцію спілкування студентів і викладачів один з одним. Заплановане здійснення контролю дозволяє систематизувати засвоєний студентами за певний період часу матеріал, виявити прогалини в знаннях, уміннях і навичках, визначити якість засвоєння вивченого, що стає особливо важливим в умовах відсутності «безпосереднього» контакту викладача і студента. Контроль з боку викладача, і самоконтроль дозволяють кожному студенту побачити результати своєї навчально-пізнавальної діяльності та усунути наявні недоліки. Очевидно, що без контролю процес навчання не може бути цілком ефективним. Тому постає питання: що саме викладач повинен контролювати і якими засобами при цьому треба користуватися? Розглядаючи це запитання можна виділити декілька підходів: першим підходом є контроль активності учня. Така система іноді застосовується викладачами, в дистанційних курсах, де метою навчання є зарахування пройденого курсу для чого студенту необхідно відвідати певну кількість лекцій і практичних занять або відпрацювати лабораторні роботи. Подібний підхід виглядає дуже простим у реалізації. Але недоліком такого підходу є відсутність гарантії того, що студент дійсно отримує необхідні йому знання. Інший підхід засновано на виявленні компетентності учня у вивченому предметі, тобто важливо не те, скільки занять відвідав, а саме те, наскільки добре він засвоїв матеріал і вміє його використовувати. Саме такий підхід до контролю знань найбільш часто використовується в системі дистанційного навчання.

Для контролю знань в умовах дистанційного навчання використовуються такі методи педагогічного контролю як:

- тестовий (використання тестів закритого типу або інших типів);
- письмовий (наприклад, написання есе, яке оцінює і коментує викладач або спілкування студента через чат з викладачем і групою);

- усний (наприклад, використання аудіо та відеоконференцій). Даний метод дозволяє вирішити проблему особистісного контролю знань, адже при дистанційному навчанні може виникнути ситуація, що за студента вирішує завдання інша людина.

До тестів нині у багатьох склалося не зовсім позитивне відношення, оскільки використовують, в основному, закриту форму. Це найпростіша форма тестових завдань, яка не дозволяє охопити увесь спектр знань, оскільки контролюється переважно механічна пам'ять та спрацьовує режим випадкового вибору правильних відповідей. Як правило якість контролю знань що перевіряються з використанням лише закритої форми тестових завдань не дуже висока. Для підвищення ефективності контролю знань та умінь студентів у дистанційному навчанні потрібно використовувати сукупність різних видів та методів педагогічного контролю.

Не менш важливим компонентом, який сприяє підвищенню ефективності дистанційного навчання і одночасно виконує контролюючу функцію, є зворотній зв'язок між викладачем та студентом та обговорення підсумків виконаних студентами групових робіт. Як показує практика застосування дистанційних курсів, студенти із зацікавленням ставляться до виконання групових робіт та до взаємного оцінювання та обговорення виконаних завдань. Особливістю цього компоненту є те, що викладачем повинні ставитися чіткі завдання і рекомендації до виконання групових робіт. В цьому випадку зворотний зв'язок має бути двустороннім, тобто в ньому беруть участь як викладач, так і студенти. Він передбачає не тільки оцінювання результатів роботи викладачем, але й коментарі та рекомендації студентів щодо результатів роботи інших студентів та виконаної викладачем роботи [4].

З метою контролю доцільно буде застосувати обговорення. Саме цей компонент дозволяє реалізувати спільну діяльність учасників дистанційного навчального процесу. В процесі обговорення відбувається обмін інформацією, думками, судженнями. На даному етапі дуже важливим є уміння викладача формулювати запитання, даючи відповіді на які (в письмовому вигляді),

студенти нададуть викладачу достатньо інформації, для того, щоб він зміг оцінити їх рівень знань, умінь, мотивації до навчально-пізнавальних дій, відношення до самого процесу навчання. А вже на основі цієї інформації викладач зможе проектувати, коригувати, стимулювати навчальний процес, спрямовуючи студентів на досягнення поставлених цілей.

Проблема забезпечення ефективного зворотного зв'язку в дистанційному навчанні набуває надзвичайного значення. Адже саме зворотний зв'язок є засобом отримання інформації, необхідної для ефективного керування дистанційним навчальним процесом та контролю рівня знань студентів в умовах дистанційного навчання.

Серед багатьох складових дистанційного навчання, на сам перед треба зосередити увагу на ефективність взаємодії викладача та студента, не дивлячись на те, що вони фізично розділені відстанню; методи і засоби контролю навчальної діяльності студентів та ефективність зворотного зв'язку. Якщо всі ці моменти врахувати при створенні дистанційного курсу, то він буде ефективним і конкурентоспроможним [5].

Список використаної літератури

1. Биков В.Ю., Кухаренко В.М., Сиротенко Н.Г., Рибалко О.В., Богачков Ю.М. Технологія розробки дистанційного курсу / за ред. Бикова В.Ю. та Кухаренка В.М. – К. Міленіум 2008. – 324 с.

2. Самойленко О.М. Впровадження технологій дистанційного навчання в університетську освіту / Самойленко О.М. // Науково-методичний журнал «Освіта на Луганщині. Освітні технології». – 2009. - №1. –С.13-15.

3. Кухаренко В. М. Навчальний процес у масовому відкритому дистанційному курсі / В. М. Кухаренко // Теорія і практика управління соціальними системами : філософія, психологія, педагогіка, соціологія : щоквартальний науково-практичний журнал. – Харків : НТУ «ХП», 2012. – № 1. – С. 40-50.

4. Олійник В.В. Дистанційна освіта за кордоном та в Україні: стислий аналітичний огляд/ В. В. Олійник. – К. : ЦППО, 2001. – 48 с.

5. Бугайчук К. Л. Массовые открытые дистанционные курсы: понятие, типология, перспективы [Электронный ресурс] / Бугайчук К. Л. – Режим доступа : <http://www.smartlearn.ru/site-admin/posts/1868-massovye-otkrytye-dstantsionnye-kursy-ponyatie-tipologiya-perspektivy>.